

ANALYS I TEXT-TV FÄLLEDES FÖR OSAKLIGHET

Tre ärenden med SVT-anknytning var upp på Granskningsnämndens senaste möte. I en analys av beslutet att flytta USA:s ambassad i Israel till Jerusalem användes ett uttryck som flera anmälare uppfattade som antisemitiskt. Det missvisande uttrycket hade snabbt ändrats i artikeln på SVT Text men fälldes trots detta av nämnden. En felaktig formulering i *Aktuellt* om att Donald Trump ville deportera 11 miljoner flyktingar kritiserades men friades. Friades gjorde även SVT Lokala nyheter Dalarna som återgav ett signalement på misstänkta rånare. Dessutom redogör vi för en ordförandefriad granskning av Falu kommun som publicerades av *Lokala nyheter Dalarna*.

FORMULERING OM "JUDISK LOBBY" STRED MOT SAKLIGHETEN

FÄLLT: SVT Text, sida 176, 2017-12-06 och SVT Text, sida 135, 2017-12-08, sändningar om flytt av USA:s ambassad till Jerusalem respektive sändning om attacker mot mål i Gaza; fråga om opartiskhet och saklighet. Dnr. 17/03735.

I en analys av USA:s aviserade beslut att flytta sin ambassad i Israel till Jerusalem användes formuleringen "den judiska lobbyen är oerhört stark" i en artikel på SVT Text. Flera anmälare riktade kritik mot denna formulering som ansågs vara både antisemitisk och osaklig.

SVT anförde att formuleringen var olycklig och missvisande och att den snabbt ändrats till "pro-israelisk lobby" efter att redaktionen uppmärksammat misstaget. Formuleringen förekom inte i någon annan publicering under dagen. Formuleringen "judisk lobby" har tidigare använts även av seriösa debattörer, främst i en amerikansk kontext. Etablerade media, både i USA och Israel skriver om den israelvänliga lobbyens inflytande hos bland annat ledamöter i USA:s kongress. Med utgångspunkt i detta ansåg SVT att sändningen inte stred mot kravet på saklighet och opartiskhet.

Granskningsnämnden konstaterade att formuleringen "den judiska lobbyen" förekom i sändningen och att SVT i sitt yttrande uppgett att vad som avsågs var den pro-israeliska lobbyen. Enligt nämndens mening var formuleringen klart missvisande och sändningen i SVT Text, sidan 176 stred därför mot kravet på saklighet. Nämnden kunde dock inte finna att sändningen var utformad på ett sådant sätt att den står i strid med kravet på opartiskhet.

Programetikens kommentar: För sändningar i SVT Text gäller inte något krav att ta hänsyn till televisionens särskilda genomslagskraft. Därför prövades inte om den aktuella sändningen var uppenbart kränkande mot människor med judisk religion.

INTE OSAKLIGT ATT REDOGÖRA FÖR POLISENS SIGNALEMENT

FRIAT: Lokala nyheter Dalarna, SVT1, 2017-01-08, kl. 18:30, inslag om ett personrån; fråga om saklighet. Dnr. 18/00075.

Inslaget handlade om att antalet personrån i Borlänge har ökat. De boende på orten var oroliga och kommunen ville ha fler poliser samt tillstånd till att sätta upp fler övervakningskameror på vissa gator och torg. Samtidigt försökte polisen få in uppgifter från allmänheten om de aktuella rånen, bland annat genom att ge ut signalement på misstänkta rånare.

Inslaget anmäldes eftersom det nämndes att "tre mörkhyade män" var polisens signalement i flera av rånen. Anmälaren ifrågasatte om det är public services roll att peka ut en stor grupp människor. "Dessutom kan "mörkhyad" betyda vem som helst, det kommer inte på något sätt att hjälpa till att fånga dessa män", menade anmälaren.

SVT skrev bland annat följande i sitt yttrande:

I inslaget berättades att det hade varit ett 30-tal personrån i området det senaste året. Bland annat hade ett par rån genomförts de senaste dagarna. Polisen gick ut med ett signalement som innehöll tre uppgifter: kön, uppskattad ålder och hudfärg. Eftersom flera av den senaste tidens rånoffer hade uppgett samma signalement, framstod uppgifterna som relevanta för allmänheten. SVT liksom andra medier valde att använda polisens formuleringar. Efter sändningen konstaterade redaktionen att signalementet kunde uppfattas som alltför svepande till sin karaktär, även om uppgifterna i sig kunde vara korrekta.

Redaktionen bedömde då att uppgifterna inte var nödvändiga för inslaget och valde därför att klippa bort polisens signalementsbeskrivning i de senare sändningarna denna dag. SVT ansåg ändå inte att publiceringen i den första sändningen var av den karaktären att den kan anses stå i strid med kravet på saklighet i sändningstillståndet.

Granskningsnämnden konstaterade att reportern i inslaget återgav att polisens signalement på förövarna vid upprepade personrån i den aktuella staden var tre mörkhyade män i sextonårsåldern. Av nämndens praxis följer att SVT måste ha stor frihet att bedöma värdet av olika nyheter och hur dessa ska presenteras. Nämnden noterade också att det framgick av inslaget att polisen ville att alla som sett något som kunde sättas i samband med ett av rånen skulle höra av sig. Nämnden ansåg därför att uppgiften om signalementet fick anses ha relevans för det som berättades i inslaget. Därför stred inslaget inte mot kravet på saklighet.

GRANSKNING AV UPPHANDLINGAR I FALU KOMMUN FRIADES

FRIAT: Lokala nyheter Dalarna, SVT1, 2017-10-23, 10-24 och 10-25 kl. 18:30, inslag om SVT:s granskning av Falu kommun; fråga om opartiskhet och saklighet. Dnr. 17/03885.

Inslagen baserade sig på en större granskning av upphandlingar i Falu kommun som redaktionen hade gjort. Bland annat framkom uppgifter kring kommundirektörens agerande bland annat när det gällde ett visselblåsarärende som rörde en numera före detta chef.

En anmälare, själv ledamot i kommunstyrelsen, anmälde inslaget eftersom han hört från andra ledande politiker att inslagen varit ensidiga och att endast ett fåtal personer fick komma till tals. Anmälaren bifogade också en bilaga från kommunens hemsida där kommundirektören bland annat skrivit att hans uttalanden i inslagen var kraftigt förkortade och att inslagen var vinklade.

SVT redogjorde i sitt yttrande för granskningens resultat och hur kommundirektören fått komma till tals. I det tredje och sista inslaget framkom det att man sökt honom utan resultat. I inslaget citerades också svar som han gett via e-post.

Inslagen friades av nämndens ordförande utan att ärendet behövde tas upp vid ett sammanträde. I beslutet konstaterades att utgångspunkten för inslagen, att kritiskt granska Falu kommun, låg väl i linje med SVT:s granskningsskyldighet. Nämnden ansåg också att kommundirektören getts tillräcklig möjlighet att bemöta kritiken i inslagen.

FORMULERING OM ATT TRUMP VILL DEPORTERA FLYKTINGAR KRITISERADES - IGEN

FRIAT MED KRITIK: *Aktuellt*, SVT2, 2018-01-18, inslag om Donald Trumps första år som president; fråga om saklighet. Dnr. 18/00239.

Då det närmade sig ett år sedan Donald Trump installerats som USA:s president sändes ett inslag i Aktuellt med en genomgång av hur han lyckats genomföra de vallöften han gav under valkampanjen 2016. I inslaget sa reportern bland annat att *"han skulle bygga murar och deportera 11 miljoner illegala flyktingar"* vilket en person anmälde då denne ansåg att det osakligt och att ett en korrekt formulering hade varit "illegala invandrare" och att det i huvudsak handlade om människor från Mexiko och andra länder där det inte förekommer krig eller politisk förföljelse.

SVT anförde i sitt yttrande att ordet flykting inte använts i juridisk betydelse i speakertexten utan som det används i vardagligt språk – "person som flyr". Bland annat argumenterades för att "illegal flykting" var en term för att förenkla beskrivning av personer som är i landet illegalt (under radarn, ej sökt asyl eller fått sina fall prövade) och att deras status ej avgjorts.

Granskningsnämnden konstaterade inledningsvis att SVT återigen använt uttrycket "flyktingar" vid en beskrivning av ett av Donald Trumps vallöften, trots att SVT tidigare fått kritik av nämnden för just denna formulering. Nämnden ansåg att uttrycket "illegala flyktingar" även i det nu aktuella sammanhanget gav en missvisande bild av innebörden av Donald Trumps vallöfte. Inslaget brast i detta avseende i förhållande till kravet på saklighet. Vid en helhetsbedömning ansåg nämnden dock inte att uttrycket medförde att inslaget blev så missvisande att det stred mot kravet på saklighet.

Informationsbrev från SVT Programetik, Sveriges Television, 105 10 Stockholm

E-post: programetik@svt.se, Tel: 08-784 56 78

Om du fått detta infobrev står du även på e-postlistan för nästa.

Nya SVT-prenumeranter kan anmäla sig till programetik@svt.se!